

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Grajski trg 7 / Tel. uredništva in uprave 24-55
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 din, dostavljen na dom 12 din / Oglasi po ceniku / Oglaso sprejema tudi oglasni oddelek »Jutra« v Ljubljani / Poštni ček. rač. št. 11.409

Pabecki

Zakaj

Celjska »Nova doba« poroča v št. 30: »Zakaj Nemci tako neizprosno preganjajo Žide. Nedvomno zato, ker vsi Židje z malimi izjemami povsod v Jugoslaviji govorijo nemško, dopisujejo poslovno trgovsko samo nemško in delajo vse napore, da bi s takim svojim ravnanjem širili v svetu slavo in moč nemškega jezika in dokumentirali veličino nemškega kulturnega in jezikovnega območja med slovanskimi narodi, kjer tako nemoteno živijo, služijo in uživajo vse pravice, da celo privilegije.«

Teharski dogodki

»Nova doba« poroča v št. 30: »Sodni odmev dogodkov na teharski občini. Našim čitateljem so gotovo še v spominu dogodki, ki so se odigrali na naši občini. Po preiskavi banske uprave je bil ves kompleks zapletljavej odstopljen sodišču, ki še ni zaključilo preiskave. Pač pa je bil pred par dnevi na sodišču zaključen incident med teharskim županom Dimcem in bivšim občinskim uslužbencem Trobižem. Kakor znano, je bil župan Dimec napadel Trobiža v občinskem uradu in mu dal tako klofuto po ušesu, da je Trobižu počil bobnič. Trobiž je ob asistenci odvetnika dr. Mikuletiča iz Celja tožil župana Dimca zaradi težke telesne poškodbe, ki jo je ugotovil zdravnik pred tožbo in pa zdravnik-izvedenec v teku razprave. Dimec se je zagovarjal, da je udaril Trobiža samo po licu in ne po ušesu. Pri tem zagovoru mu je pomagal občinski tajnik Stojan, ki je povedal, da je natančno videl, da županova roka ni segala Trobižu čez lice, iz izključeval, da bi se bila roka dotaknila ušesa. Če se pomisli, da je klofuta stvar kratkega trenutka, si je občinski tajnik Stojan vsekakor pripisoval izreden dar opazovanja. Sodnik pa takemu zagovoru in pričevanju seveda ni mogel verjeti in je obsodil Dimca na denarno kazen 300 din nepogojno, na plačilo odškodnine v znesku 1750 din in plačilo vseh stroškov. Dimec je vložil proti sodbi priliz.«

Nearijci — nearijke

Policijsko je prepovedano vsem nearijcem nositi bele »Hitlerjeve« nogavice in nearijkam t. zv. »dirndl«-obleke.

Ali ste opazili?

»Proboje« poroča v št. 10: »Da gotovi krogi smatrajo pozdrav »zdravot« kot neslovenski, čeprav ga najdete v pravopisu, ki ga je — da bi odstranila kaos, ki vlada v jezikovnem pogledu po uradih in časopisih — predpisala banska uprava? — Da vzklikajo nekateri ljudje, ko so v sprevedu, »Bog živi!«, kar je bilo že od nekdaj vzklik veselih bratcev? — Da so po raznih krajih banovine postavili visoke mlaje in prav na vrh sramežljivo obesili tako majhne slovenske zastavice, da jih s prošim očesom ne moreš videti? — Da vedo neslovenski listi poročati o celi vrsti uradnih praznov ujedinenja, o katerih iz naših listov in celo iz »Slovenca« ne izveš ničesar? — Da ima »Slovenec« posebnega strokovnjaka za preštevane udeležencev na raznih shodih in praznovah? — Da zna ta strokovnjak najboljše množiti z deset, slabše pa z manjšimi števili? — Da v Novi založbi v Ljubljani, ki jo vodijo sami priznani »katoliški« možje, prodajajo tudi Lutrova čela, kar dokazuje, da katoliško poslanstvo tega pridobitnega podjetja s prodajo heretičnih knjig ni prizadeto? — Na kako

400 bomb na Madrid

MADRID, 25. julija. Španska prestolnica je doživela včeraj silno hud letalski napad. Frankova letala so vrgla na mesto nič manj kakor 400 bomb, vendar pa je bilo prebivalstvo pravočasno alarmirano. Le temu je pripisati, da je bilo šte-

vilno smrtnih žrtev razmeroma majhno. Nič manj kakor 150 bomb je padlo v središče mesta. Več hiš se je sesulo v razvaline. Najtežje je poškodovano poslopje čilskega poslanstva. Število mrtvih in ranjenih še ni popolnoma ugotovljeno.

Angleško sredozemsko brodovje v naših vodah

CRIKVENICA, 25. julija. Včeraj ob 9.30 so priplule v crikveniško pristanišče vojaške edinice angleškega sredozemskega brodovja z nosilcem letal »Glorius« in rušilcem »Wasartom«. Ob prihodu so

angleško brodovje pozdravili z 21 topovskimi strelji. Ob 11. so z angleških vojnih ladij izvršili službeni obisk, ob 12.30 pa so naše oblasti vrnile obisk.

Češkoslovaško madžarski dogovor o izmenjavi blaga

BUDIMPEŠTA, 25. julija. Češkoslovaška in madžarska gospodarska pogajanja, ki so se pričela 7. julija t. l., so se kon-

čala s sklenitvijo dogovora o obojestranski izmenjavi blaga.

Pogreb pok. kraljice Marije v Bukarešti

BUKAREŠTA, 25. jul. AA. Včeraj so se pričele svečanosti za pogreb pokojne kraljice Marije. Pogreba so se udeležili zastopniki vseh evropskih dvorov, vseli vlad, ogromno število ljudi iz prestolnice in veliko število odposlanstev iz vse države ter končno oddelki rumunske vojske. Vsa Rumunija je pokazala, da sočustvuje z žalostjo kraljevske rodbine ob smrti kraljice Marije, ki je bila ena izmed glavnih delavk za ustvaritev Velike Rumunije in kraljica, ki je s svojim literarnim talentom in svojo ljubeznijo do umetnosti širila dober glas o Rumuniji po vsem svetu. Ponoči so krsto s posmrtnimi ostan ki pokojne kraljice prenesli iz palače Cotroceni v kraljevski grad, kjer so jo posta vili sredi prestolne dvorane na katafalk. Na krsto so položili venec kralja Karola, naokrog pa vence članov kraljevske družine. Na trakih enega izmed vencev so bila vsa imena peterih otrok pokojne kraljice: Karol, Nikola, Elizabeta, Marija Ileana.

Točno ob 9. so prispela v prestolno dvorano odposlanstva tujih držav. Pred njimi so stopali visoki dvorni dostojanstveniki, za njimi poslaniki, kralji svetniki in član vlade. Istočasno so se v drugi dvorani zbrali šefi diplomatskih zastopstev v Bukarešti, vojni atašeji in drugi. Nekoliko kasneje je prispel kralj Karol. Za kraljem Karolom so se zbrali v dvorani prestolonasled. Mihajlo, jugoslovenski knez-naměstnik Pavle, vojvoda Kentski, nadv. Anton Habsburški, bivši princ Nikola, princ Friderik Hohenzollern, bolgarski princ Ciril, veliki knez Dimitrij in vojvoda Luit Cornet. Po blagoslovitvi trupla, ki jo je izvršil patriarh Miron ob mnogostevilni asistenci, je h krsti pristopilo 8 oficirjev 8. konjeniškega polka pokojne kraljice in jo na ramenih preneslo pred palačo, kjer so jo položili na lafeto. Krsta je bila pokrita z zastavo pokojne kraljice Marije. Ta čas je godba igrala rumunsko himno. V največji tišini je krenil spreved po glavnih bukareških ulicah do postaje. Pred krsto je korakalo odposlanstvo oficirjev rumunske vojske, za njimi pa ordonančni oficir, ki je nosil na blazini kraljičino krono. Ob obeh straneh so stopali kraljevi svetniki, za njo pa kralj Karol v uniformi huzarskega generala, vsa

kraljevska družina in tuji principi, tuja odposlanstva, člani diplomatskega zbora, člani vlade, visoki uradniki in drugi. Po-

Urejevanje manjšinskih vprašanj v ČSR

PRAGA, 25. julija. Kakor je bilo že javljeno, je včeraj min. predsednik dr. Hodža sprejel zastopnika sudetsko-nemške stranke poslance E. Kundta in dr. Alfreda Roscherja. V tem sestanku vidijo dokaz, da se pogajanja nadaljujejo po začrtani poti in da v vladnih krogih nikakor ne mislijo na odgoditev narodnostnega statuta oziroma rešitve sudetsko-nemškega vprašanja.

Pogajanja v preteklem tednu so se pričela s sejo političnih ministrov pod predsedstvom prezidenta dr. Beneša, s čimer je bilo poudarjeno, da se vlada prizadeva naglo in v celoti rešiti vsa vprašanja, ki prihajajo v poštev, da bi jih čim prej predložila parlamentu v končno odločitev. — Vladi je mnogo na tem, da bi se parlament kmalu sestal. Pred tem hoče seveda dati priliko vsem opozicijskim skupinam in zato tudi sudetsko-nemški stranki, da prouče vse pripravljeno gradivo, kakor je bilo to omogočeno strankam vladne večine, ki ga proučujejo s svojih vidikov v parlamentarnem odboru šestorice. Ta koalicijski odbor je izmed vladnih predlogov proučil tudi že oni del, ki se tiče deželnih samouprav oziroma narodnostnih samouprav. Z njegovimi ugotovitvami se bo bavil odbor političnih ministrov takoj ob pričetku tega tedna.

Jutri popoldne bo odbor političnih ministrov pričel proučevati izpremembe, predlagane v vladnem načrtu jezikovnega zakona in narodnostnega statuta, ki jih je sklenil odbor šestorice. Kakor hitro bo končano to delo, bodo prišle na vrsto pripombe parlamentarnega odbora šestorice o narodnostni samoupravi ter teritorialnih samoupravah. Neposredno za tem se bo odbor političnih ministrov bavil z določitvijo pristojnosti posameznih samoupravnih ustanov v reformirani upravi. To delo bo izredno kočljivo, ker bo šlo predvsem za to, da se spravijo razširjene samouprave v sklad s pristojnostjo osrednjih samoupravnih oblasti. Te razprave bodo potrebovale več posvetovanj odbora političnih ministrov, ki bodo trajala bržkone ves prihodnji teden.

O preosnovi deželnih samouprav je doslej znano, da vsebujejo načrti preureditev dosedanjih deželnih zastopov v deželne zbore, ki bi imeli svoje sedeže za Če-

vsod ob poti je vojaštvo tvorilo špalir. Ogromne množice ljudi, ki so preplavile ulice in trge, so v pobožnem molku gledale veličasten spreved. Pogrebu je prisostvovalo nad 500.000 ljudi, spreved pa je trajal nad dve uri. Ves ta čas so zvonili zvonovi vseh cerkva v Bukarešti, topništvo pa je izstrelilo običajno število strellov. V zraku je krožilo 50 letal.

Spreved je krenil na postajo Mogošaja, kamor je prispel ob 12. Vsa postaja je bila ovita v draperije vijoličaste barve. Na postaji so spreved čakale jugoslovenska kraljica Marija, princesa Elizabeta, princesa Ileana, kneginja Olga, grška kneginja Jelena, vojvodinja Kentska, častne dame pokojne kraljice Marije in patriarh Miron Christea. Oficirji konjeniškega polka pokojne kraljice so prenesli krsto v poseben vagon vlaka, ki je krenil v Curtea de Arges, kjer so položili truplo pokojne kraljice v kraljevsko grobnico poleg krste kralja Ferdinanda. Z drugim posebnim vlakom so se odpeljali člani kraljevske rodbine, tuja zastopstva in drugi odličniki.

Po poslednji želji pokojne kraljice Marije so včeraj njeno srce položili v zlato žaro, ki so jo shranili v kapelici gradu Cotroceni. Pozneje jo bodo prenesli v gra Balčik ob Črnem morju.

ško v Pragi, za Moravsko in Šlezijo v Brnu, za Slovaško pa v Bratislavi. Že v tej spremembi in v preosnovi deželnih zastopov v deželne zbore je označeno bistveno razširjenje samouprave, ki se pripravljajo. Ta preosnova je bila omogočena z izkušnjami z zakonom o upravni reformi iz l. 1927, ki je bil uveljavljen naslednjega leta. Ves načrt sloni na decentralizaciji, ki se bo izvedla z razširjenjem okrajnih in občinskih samouprav in poenostavljenjem uprave na ta način, da se bodo posli osrednjih oblasti prenesli na posamezne deželne urade. Ves načrt predstavlja temeljito preosnovo celotne samouprave in celo vrsto novih ustanov, ki naj bi predstavljale sredstva za narodnostno samoupravo.

Kar se tiče ostalih aktualnih nalog, s katerimi se je bavila vlada, je razvidno iz dejstva, da se ministrski svet na svoji poslednji seji ni več bavil z vprašanjem pooblastilnega zakona, da je prevladalo v koalicijski večini mnenje, po katerem ni več vzroka, da bi morala vlada zahtevati posebno pooblastila za delo na gospodarskem področju. V ostalem so bile že v početku, ko se je pojavil ta načrt, posamezne stranke proti vsaki obliki kakih izrednih pooblastil vladi. S stališča sedanjih pogajanj o narodnostnih zadevah se more to vprašanje smatrati tudi kot manj aktualno.

Proizvodnja umetnih desk

ki se je začela v Združenih državah Severne Amerike, se je sedaj razširila tudi v Nemčiji. Umetne deske se izdelujejo iz lesne volne in lesnih odpadkov. Ti se zmeljejo, nato pa se primeša magnezit, mavec in cement. Umetne deske izgledajo na ta način kakor proizvodi iz umetnega kamna. Zlasti se uporabljajo te deske kot izolatorji v hišah. V Nemčiji se producira teh desk že zelo mnogo. Umetne deske se izdelujejo tudi na ta način, da se zmeljtim lesnim odpadkom primešata klej in smola. Ta zmes se potem posuši in stisne v deske pod večjim ali manjšim pritiskom. Nekateri trde, da imajo te umetne deske enake lastnosti ko deske iz naravnega lesa.

Sportno gibanje

Uspešno gostovanje subotičkega ŽAKA v Mariboru

Prvak subotičke nogometne podzveze — ŽAK, je včeraj popoldne nastopil na stadionu ob Tržaški cesti proti SK Železničarju, da se revanžira za gostovanje Mariborčanov pred 14 dnevi v Subotici. V prvi tekmi v Subotici je ŽAK premagal Železničarje z rezultatom 3:1 in je imel torej Železničar nalogo, da bi bil zadnji poraz popravil. Toda revanža se ni posrečila in so Subotičani zopet zmagali, sicer tesno z rezultatom 3:2, toda zaslužno, ker so bili boljši nasprotnik. ŽAK pa je tudi predvajal igro, ki je že dolgo v Mariboru nismo videli. Eksakten, lep nogomet kratkih pasov, prepleten za dobrim startom in točnim podajanjem. Vsi deli moštva so dobro vigrani, razen tega pa so igralci zelo hitri, ter v izvrstni kondiciji.

Proti nasprotniku takega formata, ki se odlikuje z vsemi vrtilinami nogometne igre, je imel SK Železničar težko stališče, zlasti, ker je moralo domače moštvo nastopiti z nekaterimi rezervami. Predvsem se je opazilo, da domače moštvo še ni vigrano ter je zlasti mnogo grešila krilska vrsta, ki je bila naslabši del moštva in to radi tega, ker ni dovolj podpirala svojega napada. To se je zlasti opazilo v drugem polčasu, ko so krilci silili vedno v obrambo. Napad je zaigral smiselno le na trenutke, toda posamezni igralci so bili prepočasni, tako da so radi tega čestokrat povsem nepotrebno izgubili žogo.

Najboljši del domačega moštva je bila vse kakor ožja obramba, ki je predvajala zares dobro igro in ki ima glavno zaslugo, da se je tekma končala brez večjega debakla.

Obojestransko so igrali zelo fair, tako da sodnik g. N e m e c ni imel težkega dela. Obisk ni bil tak, kakor je bilo pričakovati, in se je včerajšnje gostovanje ŽAKa zaključilo s precejšnjim deficitom. SK Železničar je nastopil v naslednji postavi: Šveighofer, Ronjak, Antoličič, Prah, Štifter, Ka dinar, Orel, Lešnik, Eferl, Krasnik in Habit.

V predtekmi bi bili morali nastopiti juniorji Čakovačkega SK proti juniorjem SK Železničarja, toda ČSK sploh ni bilo v Mariboru in tudi o tem niso obvestili pridelitelja.

Ostale nogometne tekme

Ljubljana: SK Ljubljana: »Majstor s mora« 3:3 (2:3).

Celje: SK Celje: Policijski SK (Zagreb) 6:2 (5:2).

Beograd: Jugoslavija: Hašk 4:2 (2:2).

Zagreb: Gradjanski: Ličanin 5:0.

Poverjenišvo sodniškega odbora LNP v Mariboru (službeno). Plenarni sestanek mariborskih nogometnih sodnikov bo v petek, dne 29. t. m., ob 20.15 pri »Zamorcu«. — Poverjenik.

Lepa teniška zmaga ISSK Maribora

Na teniških igriščih SK Železničarja je bil včeraj dopoldne dvoboj med ISSK Mariborom in SK Železničarjem za državno prvenstvo klubov, ki se je končal z veliko zmago ISSK Maribora v razmerju 6:1. Podrobni rezultati so bili: Albaneže (M):Kopič (Z) 6:0, 6:1; Tončič (M): Vampl (Z) 7:5, 8:6; Paulin (M):Gregorič (Z) 6:0, 7:5; Krenčan (M):Vodušek (Z) 6:1, 6:2; Voglar (M):Boričev (Z) 6:4,

8:6; Albaneže-Tončič (M): Gregorič-Kopič (Z) 6:2, 6:2; Mazi-Vampl (Z):Paulin-Korenčan (M) 4:6, 8:6, w. o. S to lepo zmago si je ISSK Maribor priboril pravo nadaljnega tekmovanja in se bo srečal s SK Rapidom.

V tekmovanju za klubsko prvenstvo države je včeraj v Ljubljani SK Ilirija premagala Domžale s 5:0, v Celju pa so Atletiki porazili SK Celje s 4:1.

Maribor ima nove lahkoatletske prvake

Včeraj dopoldne se je na stadionu SK Železničarja zaključilo letošnje tekmovanje za lahkoatletsko prvenstvo Maribora. Tekmovanja, ki ga je organiziral SK Železničar in ki je trajalo tri dni, se je udeležilo 56 tekmovalcev, in sicer 22 članov SK Železničarja, 20 članov SK Maribora in 14 članov SK Rapida. Rezultati tega zanimivega tekmovanja, oziroma novi prvaki v posameznih disciplinah so:

Tek 100 m: 1. Les (Rapid) 12, 2. Staršina (Zel.) 12,2, 3. Skok (Zel.) 12,3.

Tek 200 m: 1. Les (R) 24,6, 2. Skok (Zel.) 24,7, 3. Kolarič (Maraton) 25,1.

Tek 400 m: 1. Muraus (Z) 55, 2. Ledi nek (Z) 57,2, 3. Košir (Mar) 57,4.

Tek 800 m: 1. Muraus (Z) 2,07, 2. Ledinek (Z) 2,09, 3. Štruel (Mar.) 2,17,

Tek 1500 m: 1. Kramar (R) 4,22,2 (nov mariborski rekord), 2. Stojnšek (M) 4,30,6, 3. Rotner (Z) 4,36,2.

Tek 5000 m: 1. Ktoinšek (M) 16,56,1, 2. Marhek (M), 17,10,3, 3. Krefl (M) 17,8.

Tek 10.000 m: 1. Zupan (Z) 36,54,2, 2. Marhek (M) 37,56,4.

Tek 110 m zapreke: 1. Lužnik (M) 19,4. Vsi ostali tekmovalci so bili diskvalificirani.

Štabela 4x100 m: 1. Maraton 47, 2. Rapid 47,9, 3. Železničar 48.

Skok v višino: 1. Kolarič (M) 1,65 m, 2. Jeglič (R) 1,65, 3. Orosi (R) 1,65 m.

Kkok v daljino: 1. Ratko (M) 6,51. Nov mariborski rekord. 2. Smerdel (M) 5,80, 3. Lujo (M) 5,69 m.

Skok ob palici: 1. Orosi (R) 3,30, 2. Radič (R) 3,30, 3. Smerdel (M) 3,20 m.

Troskok: 1. Ratko (M) 12,64 m. (Nov mariborski rekord.) 2. Kleut (Zel.) 12,09, 3. France (M) 11,74 m.

Met krogle: 1. Hlade (Z) 12,65. (Nov mariborski rekord.) 2. Gregorovič (Z) 11,67 m, 3. Lujo (M) 11,49 m.

Met diska: 1. Radič (R) 35,38, 2. Lujo (M) 33,27, 3. Gregorovič (Z) 33,04 m.

Met kopja: 1. Gregorovič (Z) 45,35 m, 2. Davidovič (Z) 4,06, 3. Verbošt (M) 40,73 m.

Met kladiva: 1. Gujsnik (Zel.) 34,55, 2. Smerdel (M) 32,82, 3. Hlade (Z) 31,10 m.

SK Železničar si je priboril 6 prvih, 7 drugih in 5 tretjih mest, SK Rapid 6 prvih, 3 drugih in 1 tretje mesto, SK Maraton pa 5 prvih, 6 drugih in 10 tretjih mest.

12.000 gledalcev na prvi nogometni tekmi med ženskima nogometnima kluboma

V Zagrebu se je včeraj odigrala prva mednarodna nogometna tekma med zagrebškim ženskim nogometnim klubom »Zagreb« in enako enajstorico iz Brna, v kateri so domačinke zmagale z 1:0 (1:0). Poglavlje zase pa zasluži obisk, kajti na tekmi se je zbralo nič manj kakor 12.000

gledalcev. Kakor doznamo, se vršijo pogajanja s ciljem, da bi oba navedena nogometna kluba gostovala tudi v Mariboru. Če se bodo pogajanja uspešno zaključila, potem bomo tudi v Mariboru imeli svojevrstno senzacijo.

Kar tako.

Otroška pamet. Micika gleda zjutraj skozi okno in vzklikne: »Mama, danes ponoči je moralo biti zelo vroče!« — »Micika, zakaj pa« — »Le glej, kako je vsa trava potna.«

»Očka, zakaj sta si pa ženin in nevesta pred oltarjem dala roki.« — »O, kar tako! Kakor med boksarji: ti si tudi podajo pred spopadom roke.«

Iz življenja in sveta

Naše bolnišnice

Končno se vendar zdi, da se bliža čas, ko se bo premaknilo vprašanje naših bolnic z mrtve točke. Kakor poročajo, je ravnateljstvo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu v načelu pristalo na to, da dá banski upravi dravske banovine posojilo v znesku 43 milijonov dinarjev. Posojilo se bo s 60 odstotnimi obrestmi amortiziralo v 25 letih. Banska uprava namerava s tem posojilom zgraditi, oziroma preurediti in povečati v Mariboru, Celju, Murški Soboti, Brežicah, Novem mestu, Slovenjem Gradcu, Ptuj, Radgoni in Vojniku.

Posojilo bo dovoljeno na osnovi pravilnika Osrednjega urada za zavarovanje delavcev, ki določa za taka posojila hipotekarna poročstva. Banska uprava v Ljubljani bo za to posojilo pripravila še načrt o razširjenju in modernizaciji bolnišnic. Prva tranša posojila naj bi znašala 20 milijonov din in bi se izplačala prihodnje leto, ko bo omenjeni načrt za razširjenje bolnišnic že docela pripravljen in odobren. O podrobnostih za to posojilo b oravnateljstvo omenjenega zavoda še razpravljalo in sklepalo.

Cigarete brez papirja

Milijone kadičev po vsem svetu čaka veliko presenečenje. Mlademu madžarskemu pisatelju Štefanu Tamasu in njegovemu tovarišu kemiku dr. Josefu Györkyu se je po dolgem prizadevanju posrečilo izumiti cigarete brez papirja. Po novi metodi, ki je že patentirana, se cigaretni tobak ne zavija v papir, temveč v tenak, prozoren ovoj, ekstrahiran iz tobaka samega. Poldrugo leto sta delala izumitelja na izpopolnitvi svoje metode, končno se jima je pa posrečilo izdelati iz tobačne žindre mreno, za polovico debelejšo od cigaretnega papirja, pri tem pa povsem prozorno. Ta mrena se ne trga, zgoreva pa prav tako dobro kakor tobak.

Madžarska izumitelja sta investirala nad 100.000 pengöv v svoje poizkuse, toda denarja nista vrgla proč in tudi trudila se nista zaman. Komaj sta namreč svoj izum patentirala, se je prigrasila največja ameriška tobačna tovarna American Union Company in jima ponudila milijon dolarjev za ameriško licenco nju-nega izuma. Zanimivo je pa, da sta oba izumitelja nekadilca. Svetovalci so jima bili strokovnjaki madžarskega tobačnega monopola in oni dan so privedli veliko poskusno kajenje. Cigareta brez papirja se je zelo dobro obnesla in na Madžarskem so takoj začeli izdelovati take cigarete.

Umetno dihanje

Prva pomoč pri onesvečenju, kot posledici zadušitve, potapljanja, udara električnega toka in podobno, je umetno dihanje. Ti poskusi se sicer nekoliko zavlečejo, ne smemo jih pa prezgodaj opustiti. O tem priča primer, ki je o njem predaval nemški zdravnik dr. Reischauer. Poklicali so ga k elektrotehniku, ki se je bil dotaknil elektrovođa močne napetosti in obležal nezavesten, kakor da ga je tok ubil. Takoj so ga jeli obupati z umetnim dihanjem in poskuse so delali dobre tri četrt ure. Šele tedaj je zaslišal ponesrečenec, kako ga kličejo po imenu, ni se pa mogel ganiti, niti spregovoriti. To je povedal pozneje.

Čez nekaj časa je začel dojemati tudi svetlobo, toda njegovo telo je še vedno ležalo nepremično. Ne moremo si misliti, kakšno grozo je preživljal, ko je slišal ljudi okrog sebe zatrjevati, da je že mrtev in ko so opustili poskuse, da bi ga obudili z umetnim dihanjem. Ko je pa čez nekaj časa njegov obraz posinil, so poskuse z umetnim dihanjem obnovili in šele čez nekaj minut so spravili ponesrečenca tako daleč, da je dal od sebe komaj slišen glas. To je dalo reševalcem novo pobudo in tako so rešili ponesrečenca, ki je njegovo življenje doslovno že viselo na nitki.

Reševanje ruskih ladij iz ledu

Pred meseci smo poročali, kako se Rusi trudijo reševati tiste ledolomilce, ki jih je zagrabil na poti v Ledenem morju lani jeseni večni led in jih ne izpusti

več. Kakor zdaj poročajo časopisje, je položaj v Ledenem morju tale:

Trije ledolomilci, »Sadko«, »Sedov« in »Maligina«, še vedno brez vsake pomoči plovejo proti severnemu tečaju, kamor jih žene tok plovečega ledu. Vsak dan je manj upanja, da bi jih kdo mogel rešiti. V začetku junija se je neki letalski skupini posrečilo s teh treh ladij rešiti še 184 ljudi. Na krovu teh treh ladij pa je ostalo še 33 mož posadke in pa več znanstvenikov. Ti še morejo brezžično občeuvat z domovino in so sporočili, da so bili te dni na 81.12 stopinje severne širine in na 139.08 stopinje vzhodne dolžine. Od meseca aprila dalje je ledovje poglalo te tri ladje več ko 450 kilometrov proti severovzhodu. Zdaj so samo še 1000 kilometrov daleč od severnega tečaja.

Še ta mesec bodo znova poskusili ladje z ljudmi vred rešiti. To bo baje zadnji poskus. Pripravljajo največji ledolomilec sveta, »Jožef Stalin«, ki naj se približa trem ladjam ter jih oskrbi s premogom in živili ter vsaj reši ljudi, če že ladij ne more.

Mož brez domovine

Z zanimivim primerom tragedije človeka brez domovine se pečajo angleške oblasti. V Harwichu so aretirali ob poskusu stopiti na angleška tla nemškega emigranta dr. Arturja Zuckera, ki je pred 10 meseci izgubil iz političnih razlogov nemško državljanstvo. Od tistega dne je dr. Zucker neprestano na potovanju. Hodi po svetu in išče, kje bi se mogel naseliti, pa ga povsod odklanjajo. V Harwich je prispel iz Antwerpna. Če se ne bo zavezlo zanj angleško notranje ministrstvo, bo poslan v Belgijo, čeprav je pokazal odlok belgijskega notranjega ministrstva, da ne sme stopiti na belgijska tla.

V času, ko je bil v Zenevi sklenjen sporazum o političnih emigrantih brez državljanstva, je živel dr. Zucker v Londonu. Takrat je bil seveda še nemški državljan in poročevalec nemškega lista. Zato angleške oblasti nočejo priznati njegovega stališča, da ima pravico bivanja v Angliji. Dr. Zucker je bil pozneje poslan na Holandsko, kjer je lani v avgustu izgubil nemško državljanstvo in službo. Ko se je hotel pozneje vrniti v Anglijo, so ga v Gravesendu pridržali in poslali nazaj v Rotterdam. Tam je bil zaprt tri mesece, potem so ga pa poslali v Gravesend, od tod pa zopet nazaj v Rotterdam. Iz Rotterdama je prišel v Amsterdam, iz Amsterdama v Gravesend, končno pa zopet v Rotterdam in Belgijo. Tam so ga sprejeli v bolnico.

Belgijske oblasti so se pa obrnile na angleške z vprašanjem, ali bi mu mogle dati potni list, odnosno dovoljenje za bivanje v Angliji. Ko je dobilo belgijsko poslanstvo v Londonu nikalen odgovor, je dobil dr. Zucker povelje, naj zapusti Belgijo do 30. junija. Zdaj čaka na odločitev angleškega notranjega ministrstva, ki bo najbrž odklonilna in mož bo moral zopet na pot.

Mobilizacija proti kobilicam

Narava ima svoje metle, ki z njimi znatno omejuje svoje darove. Rodovitnost zemlje Zedinjenih držav je znana, toda večkrat slišimo tudi o peščenih viharjih v Ameriki, o tornadih ali kobilicah, ki so prava šiba božja. Pri nas tega zla vsaj v večji meri ne poznamo. V Ameriki imajo pravo mobilizacijo proti kobilicam. Izmed 48 je bilo 24 ameriških držav prisiljenih započeti širokopotezno akcijo za pokončavanje kobilic. V Minnesoti so ustanovili nekakšni generalni štab, da je vodstvo enotno. Federalno ministrstvo poljedelstva je ustanovilo v ta namen poseben urad in mu dalo na razpolago 50.000 ljudi ki bodo pokončavali kobilice od države do države, od okraja do okraja, od farne do farne. Pokončavali jih bodo z različnimi strupi, ki jih imajo pripravljenih okrog 180.000 ton.

Človeške roke bi seveda tako ogromnega dela ne zmogle. Pomagali si bodo s stroji, ki so jih pripravili nad 5.000. Deset dni potem, ko se izležejo kobilice, bo začel delovati ves ta aparat. Če bi zamudili le nekaj dni, bi bilo vse delo zaman in ves denar vržen preč. Kobilice bi namreč že pokončale mlade posevke, žito in vse, kar je zelenega na polju in nobena kemična vojna bi jim potem ne mogla doživeti.

Mariborske in okoliške novice

Naš mali Beograd praznuje 20 letnico Jugoslavije

Ruše so doživele krasne dni. Proslavile so 20 letnico Jugoslavije z obširnimi sporedom. Vse Ruše so bile v zastavi, cvetju in slavolokih. Krasna in mogočna je bila povorka v soboto zvečer, v kateri je korakalo preko 3000 ljudi. Na Kalvariji je zažarel velik ognjemet. Včeraj je godba že zarana predramila Rušane, ki so se po maši uvrstili v sprevod, ki je krenil od postaje na letno telovadišče ruškega Sokola. Bil je to sprevod, kakršnega Ruše še niso videli. Množice so se zgrnile na letno sokolsko gledališče, kjer so si Rušani postavili knežji kamen, simbol naše svobode. V zanosni besedi je ravnatelj ruške tvornice in starosta ruškega Sokola br. Krejčič pozdravil vse navzoče in otvoril narodni tabor. Povdarjal je, da so Ruše bile narodno zavedne tudi takrat, ko je bila narodna zavest kaznovana z ječo in preganjanjem. Pozdravil je navzoče številne predstavnike, med njimi sreskega podnačelnika za Maribor desni breg dr. Broliha, župana Juršeta in starosto mariborske sokolske župe dr. Goriška, ter zastopnike drugih narodnih društev. Zatem je starosta dr. Gorišek spregovoril spodbudne besede in so

sledili pozdravni govori delegata splošne delovne zveze ruških delavcev g. Janka, župana Juršeta, šolskega uprav. Šeška in drugih zastopnikov. Potem ko so še zapeli ruški pevci, je inž. Teržan prečital spominska »Povelja«, ki so jih položili v knežji kamen. Z narodnega tabora se je odposlala udanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II., pozdravne brzojavke pa knezu namestniku Pavlu, predsedniku vlade dr. Stojadinoviću in banu dr. M. Natlačenu. Z vseslovanško himno »Hej Slovani« se je zaključila dopoldanska slovesnost.

Popoldne pa je bila ob ogromni udeležbi Rušanov, Mariborčanov in okoličanov krasno upela vprizoritv »Miklove Zale« v režiji opernega pevca g. Janka in v dramaturgiji F. Sornika. Pred uprizoritvijo je pozdravil občinstvo, ki ga je bilo do 5000, starosta ruškega Sokola rav. Krejčič. Pred predstavo in med odmori pa so ubrano prepevali naši vrli Jadranci pod vodstvom svojega zborovodje prof. Vrabca.

Tako je naš mali Beograd dostojno, praznično in slovesno praznuje 20 letnico naše svobode in Jugoslavije.

Franc Bratož

Umrl je markanten predstavnik starejše nacionalne borbene generacije, vrtnar Franc Bratož. Dosegel je častljivo in redko starost 88 let, potem ko je vse svoje oblikoval ter vzgojil v zavedne, neustrašne nacionaliste. Vse dni svojega življenja je izpolnil z vztrajnim, zglede marljivim delom v prid dragih svojcev in skupnosti. Franc Bratož je bil svetel zglede poštenja, narodne discipline in pridnega gospodarstva. Vse do zadnjega je bil ljubljivo zgovoren, poln življenjskega in nacionalnega optimizma. Počastimo spomin dragega, blagega pokojnika z veliko udeležbo pri njegovem pogrebu v torek ob pol 17. uri iz mrtvašnice na Pobrežju na frančiškansko pokopališče. — Ohranimo mu svetel spomin, globoko užaloščenim svojcem pa naše iskreno, toplo sočutje!

Znižane krušnih cen. Na včerajšnjem sestanku delegatov mariborskih, celjskih in ljubljanskih pekov pri Emeršiču so skle nili znižanje krušnih cen po ljubljanski tarifi. Znižanje stoji v veljavo 27. t. m. in bodo prodajali po 4 din: Beli kruh v teži 83 dkg, polbeli 93 dkg, črni v teži 95 dkg. Cenik predvideva torej: 1 kg belega kruha din 4,80, 93 dkg Din 4.—, 41 1/2 dkg Din 2.—, 20 1/2 dkg Din 1.—, 1 kg polbelega kruha (ržen) Din 4,40, 93 dkg Din 4.—, 46 1/2 dkg Din 2.—, 23 dkg Din 1.—, 1 kg črnega kruha Din 4,20, 95 dkg Din 4.—, žemlje komad Din —,50, pecivo komad Din —,50, Drobtine kg Din 8.—, pečenje kruha Din 2.— do 3.—.

Šahovske novice. Šahovski klub UJNZB je bil povabljen v nedeljo v Rogaško Slatino, kjer mu je bil nasprotnik Celjski šahovski klub. Match, ki se je vršil v Aleksandrovem domu, se je končal z zmago Celjanov v razmerju 4 1/2 : 3 1/2. Zanimivo je, da je končalo kar pet partij remis. Rezultati: Kudter:Šmigovec 0:1, Marvin:Diehl 0:1, Kobljer:ing. Pipuš remis, Marotti: Schneider remis, Dobrila:Fajš remis, Reinsberger:Dobrač remis, Dr. Čerin: Mišura remis in Peče:Davidovac 1:0. — Danes, v torek se igra revanšni brzopotezni turnir moštev UJNZB in SK Železničarja v prostorih UJNZB.

Četrta obletnica smrti generala Maistra je jutri torek. Ob pol sedmih bo zanj v frančiškanski cerkvi služba božja. Kdor more, naj pride. ZMB.

Društveni jubilej. Eno najstarejših obrtniških združenj v Mariboru je Združenje prevoznikov, ki slavi te dni 40 letnico svojega obstoja. V soboto zvečer je priredilo vodstvo slavnostno sejo v Mariborskem dvoru, ki so se ga udeležili med drugim zastopnika ljubljanskega združe-

nja prevoznikov gg. Ante Guštin in Viktor Semenič ter zastopniki prevoznikov iz Celja, Ptuj, Murske Sobotice itd. Slavnostno sejo je otvoril in vodil dolgoletni zaslužni predsednik g. Ivan Sluga, ki je v kratkih obrisih podal pregled delovanja združenja v preteklem letu. Tajnik združenja je orisal zasluge predsednika gosp. Ivana Sluge za organizacijo, ki ji načeluje že 10 let. V znak hvaležnosti mu je uprava in članstvo poklonilo krasno diplomu. Prav tako je prejel lično diplomu blagajnik združenja g. Franc Nemeč, ki prav tako deluje v prid združenja že nad 10 let.

Smele letalske akrobacije nad Mariborom. Preteklo soboto in nedeljo so imeli prebivalci našega mesta priliko občudovati izredno smele letalske akrobacije nekega letalca, ki nam je pokazal le majhen del tega, kar bomo videli o priliki velikega letalskega mitinga, ki bo na tezenskem letališču v nedeljo, dne 7. avgusta t. l. Kakor smo izvedeli, se bo tega mitinga udeležilo nič manj kot 15 vojaških in 15 civilnih, torej skupno 30 motornih letal. Napeto zanimanje, ki ga opažamo za to veliko letalsko prireditev v vseh krogih našega mestnega in podeželskega prebivalstva, je torej povsem upravičeno.

Motorno letalo mariborskega Aero-Kluba prispelo v Maribor. Soboto je prispelo iz Beograda motorno letalo našega Aero kluba, ki ga je pilotiral naš znani civilni letalec g. Franjo Pivka.

Koncert praških konservatoristov v Mariboru. V teku VII. Mariborskega tedna, ki bo letos od 6. do 15. avgusta, bodo priredili v dvorani Grajskega kina koncert tudi solisti opernega oddelka konservatorija v Pragi. Koncert tega zbora bo gotovo glasbeni dogodek prve vrste in je zato zanj že sedaj veliko zanimanje.

Kam v nedeljo, dne 31. julija? Odločitev Vam bo lahka, ker prireja Putnik z modernimi avtokari 2 krasna izleta: V Logarsko dolino Din 110.—, v Celovec (Vrbsko jezero) Din 120.—. Prijavite se takoj pri Putniku Maribor-Celje-Ptuj.

Srečke dr. razr. loterije v največji izbiri pri Putniku Maribor. Milijoni Vas čakajo!

Poziv vojnim invalidom. Vsi vojni invalidi še v državni in samoupravni službi in vpokojeni ter upokojeni oficirji se pozivajo v lastnem interesu, da se čim prej najpozneje pa do 15. avgusta t. l. zglašijo v pisarni krajevne odbora Udruženja vojnih invalidov v Mariboru, Rotovski trg 1, med uradnimi urami vsak ponedeljek, sredo in soboto od 9. do 11. ure. S seboj prinesite vse invalidske listine radi podatkov za novi invalidski zakon.

Spominsko ploščo dr. K. Glaserju so odkrili včeraj v Reki pri Hočah v navzočnosti odličnikov, med njimi dr. K. Glaserjeve hčerke dvorne dame Eleonore

Vsa Slovenija praznuje 20-letnico Jugoslavije v Mariboru

na jubilejni razstavi od 6. do 15. avgusta na velikem narodnem taboru 14. avgusta

Za narodni tabor je dovoljena četrtinska vožnja na podlagi povabila, katerega bo odbor v Mariboru poslal vsem občinskim pripravljalnim odborom in pisarnam Putnika, takoj ko prejme prijave udeležencev. Zato se v Sloveniji čimprej prijavite pri občinskih pripravljalnih odborih, izven Slovenije pa v pisarnah Putnika ali direktno Odboru za proslavo 20-letnice Jugoslavije v Mariboru, da Vam pošlje vabilo pravočasno. Posamezniki, društva in organizacije ter občinski pripravljalni odbori zberite prijave še ta teden.

Bratje in sestre!

Pridite v Maribor!

Odbor za proslavo 20-letnice Jugoslavije v Mariboru

Švrljugove in njenega soproga ministra dr. St. Švrljuge. Slavnostno besedo je govoril prof. dr. Dolar, ravnatelj dr. Tomišek pa je odkril spominsko ploščo, ki jo je prejel v varstvo lastnik Glaserjeve hiše Anton Podkrižnik. Govoril je tudi g. dr. Bitežnik.

Sportne prireditve na letošnjem Mariborskem tednu. Kakor vsako leto, bodo tudi letos v okviru VII. Mariborskega tedna v času od 6. do 15. avgusta razne pomembne sportne prireditve. Doslej so prijavljene motociklistične in kolesarske dirke, nogometne tekme in veliki letalski miting na Tezmem, ki bo največja dosejanja prireditev te vrste v Mariboru. Prijavljeni so umetniki zračnih višav, ki bodo gotovo očarali s svojimi akrobacijami.

Povpraševanje po prostorih na razstavišči letošnjega VII. Mariborskega tedna od 6. do 15. avgusta je tako veliko, da so že skoraj vsi do zadnjega oddani, kar dokazuje, da se za to veliko gospodarsko in kulturno prireditev v polni meri zanimajo tudi naši gospodarstveniki. Izredno dobro bo letos zastopana na razstavah zlasti naša domača tekstilna, pa tudi druga industrija s svojimi prvovrstnimi izdelki, ki bodo domačinom in tujcem pokazali, kaj se v Mariboru in okolici vse izdeluje. Marsikdo misli še danes, da so razni izdelki vsakdanje porabe tujega izvora, v resnici pa izdelujemo že večino industrijskih produktov doma, in od tega zelo veliko prav v Mariboru, ki je eno naših najvažnejših in najmodernejših industrijskih središč sploh.

O tem in onem

Trnek je zanesljiv znak demokratičnosti

Američani, ki radi vse izražajo s številskimi, se zelo zanimajo za krivuljo Rooseveltove priljubljenosti v javnosti. Našli so za to sistem, ki jim omogoča do 5% točno uganiti razpoloženje javnosti. In tako rišejo diagrame, podobno kakor beležijo barografi in termografi kolebanje zračnega pritiska in toplote. Od leta 1932 se je baje gibala Rooseveltova priljubljenost med 61 in 51% tako, da njegovi izgledi nikoli niso padli pod minimalno večino glasov. Tudi v najhujših časih srditih kampanj je imel Roosevelt v javnosti potrebno zaslonbo in podlago za svojo oblast. Po zadnjih ugotovitvah bi glasovalo za Roosevelta najmanj 56% volilcev, če bi v Ameriki zdaj razpisali volitve novega prezidenta. Zanimivo je, da prezidentova priljubljenost v javnosti narašča, kadarkoli gre na do-

pust in doseže višek, kadar hodi Roosevelt na ribolov. Nekemu tujemu novinarju, ki se je čudil, kako je to mogoče, je dejal poznavalec ameriških razmer: »Glejte, to je vendar logično. O Rooseveltu se je večkrat govorilo, da hoče postati ameriški diktator. Mnogi ljudje so to verjeli, toda prezidentovi dopusti in njegov ribolov to vedno zanesljivo ovrežejo. Nobena prezidentova izjava bi ne mogla ovreči takih govoric tako, kakor trnek v njegovi roki. Prezident, ki hodi na ribolov, vendar ne more imeti diktatorskih skomin. Ali si morete misliti diktatorja s trnkom? Vidite, trnek je zanesljiv znak državnikeve demokratičnosti.

Pariški tisk

V Newyorku, ki šteje blizu 8.000.000 prebivalcev, izhaja 24 dnevnikov. Pariz ima komaj polovico toliko prebivalstva, dnevnikov pa 120. Večina pariških listov pripada raznim političnim organizacijam ali bogatim poedincem, toda nobena organizacija ne more živeti od dohodkov svojega lista. Zelo razširjeni list »Paris Soir« je last večkratnega milijonarja Henri Bégghina in Jeana Prouvosta. Konservativni »Temps« financira težka industrija. Nekateri listi kakor levičarski »L'Humanité«, so baje financirani iz inozemstva. Ni čuda, da mora v takih razmerah tudi vlada podpirati liste. Pa tudi državna podpora pogosto ne zadostuje in zato naletimo zelo pogosto v francoskih listih na prošnje za podporo. Tako prosi Doriotova »Liberte« za pol milijona frankov. »Petit Journal«, glasilo znanega polkovnika De la Roque, je ustanovil »Klub prijateljev lista«, ki naj bi list podpirali. Tudi »L'Action française« se je že več let borila s hudimi finančnimi težkočami. Pórbila je mnogo denarja in ima velike dolgove, vendar je pa nedavno pokrenila novo širokopotezno akcijo, da bi dobila od svojih prijateljev ponovno podporo v znesku 1.000.000 fr. Mladi list »L'Epoque« mora čim prej dobiti okrog 6.000.000 fr., če se hoče obdržati. Največje težkoče je imel letos list »L'Echo de Paris«, ki izhaja že 54 let. Nedavno mu je moral priskočiti na pomoč list »Le Jour«, s katerim sta se združila v nov list »Le Jour — L'Echo de Paris«. Navzlic gospodarski stiski pa spadajo francoski listi še vedno med najboljše na svetu. Niti finančno močni ameriški dnevnik pogosto ne morejo z njimi uspešno tekmovati, zlasti ne, če gre za vpliv na inteligentne čitatele.

Zavedajte se ogromne važnosti nabitralne akcije za gradnjo doma obmejnega matičnega Sokola

PALESTINSKE BORBE

Skozi južno Češko

Danes živi tu znani advokat Jaroslav Maria, ki kot pisatelj piše ostre satire na sodnike, advokate, kantore, inspektorje in vojake. Pa tudi mnogi drugi pišejo o južnih Čehih. Od sodobnih največ Otakar Theer, Jan Čarek, František Krška. Najlepše pa jih je menda le zajel že omenjeni Antonin Sova v knjigi »Zpěvy domova«. V pesmi »Tábo ské kraje« opisuje okoliške gozdove in življenje oglarjev v njih: »Jsou města malá, zapadlá a snívá pod lesy mňavým, v nichž soumrak dřímá a sláva Žižky v každém koutě dřímá.«

Od enajstih Škodovih tvornic je v Češko-slovaški največja plzenska, saj je še do pred nedavnim imela zaposlenih 39.000 delavcev. Povojna leta so jim otvorila popolnoma novo dobo razvoja. Izdelovalni program, prikrojen v dobi svetovne vojne vojnim razmeram, je bil v kratkem času zmenjen in znatno razširjen. Zmagati vse težave, izhajajoče iz te premene, so bile velikanske. Toda imeli so uspeh, ker so organizirali po vsem svetu svoja zastopstva. Te tovarne in ta trgovska živahnost pa seveda dajeta Češko-slovaški državi ime in razširjenje v svetu.

Bežno si oglejmo tako različne oddelke: Zlvarne, kemično industrijo, izdelovanje vsemogočih strojev in priprav za pivovarne in sladkorno industrijo, oddelek za parne stroje, turbine, stavbo motorov in plinaren. Tam zopet tekoči trak avtomobilov, ki so podjetju vrgli velik denarni uspeh. Tisoči strojev izdelujejo od najmanjšega dela do največjih kosov vse, kar se uporablja pri elektriki, gradnji ladij in železnic. Pa tramvaji, autobusi, aeroplani, parni in motorni plugi, traktorji stroji za zvijanje cigaret in ne vem kaj še vse.

Inženir, po rodu Slovenec iz Ljubljane mi šepne: Tam le pa izdelujemo strelivo in orožje. Sam tega ne zapaziš, tako spretno je maskirano.

Kdo vas drži pokoncu z naročili? Razen starih stikov smo navezali nove, zelo obetajoče trgovske zveze z Malo Azijo, Kitajsko, japonsko in Sovjetsko Rusijo. Ti stroji za izdelovanje sladkorja so n. pr. za Indijo, ti vagoni in lokomotive pa za Madžurijo. Da dobite vsaj približni pojem: Reklame se poslužujejo razen v češkem, nemškem, francoskem, italijanskem, španskem, portugalskem, ruskem, poljskem, srbohrvatskem, bolgarskem, rumunskem, turškem, kitaskem jeziku, še v mnogih drugih, ki sem jih raje štel. Če se v naglici nisem zašel, potem je vseh 49, kar priča, da imajo v vseh evropskih, kakor tudi v mnogih prekomorskih državah svoje prodajalne, pisarne in zastopstva. Zvezo med glavno pošto v Pragi vršijo po zračni poti. Po tej prenesejo mesečno okoli 110.000 dopisov. Samo za znamke pa so lani izdali nad eden in pol milijona dinarjev.

Grandiozen obrat težke industrije, ki posebno v teh sunkovitih dneh kot vojno-ekonomska moč vsaj toliko pomeni za Češko-slovaško kot njenega naroda visoka moralna sposobnost po življenju, ki odločno narekuje le dvoje: za vsako ceno odpor ali pa propast!

KONEC.

† prof. Josef Skrbinišek

Praga, 23. VII. 1938.

V Zbraslavi blizu Prage je na svojem domu umrl dne 17. t. m. univ. lektor prof. Skrbinišek, v Pragi ne le med Slovensko Zadrugo ena izmed najmarkantnejših osebnosti, temveč znan med Pražani in Čehi po vsej republiki, čemur se seveda ni čuditi, ako pomislimo, da je vse svoje življenje deloval tu visoko na severu, kjer je radi tega z brati Čehi tako tesno zrased kot do zdaj še malo Slovencev.

Prof. Skrbinišek je šele pred nedavnim vstopil v pokoj in zdaj, ko si je v Zbraslavi uredil svoj prijeten dom, ko bi še lahko užival potreben mir in odpočitek in si oddahnil od utrujenosti po dela in skrbi polnih let, ga je po kratki boleznii v presenečenje vseh znancev in prijateljev zmanjkalo v vrsti tistih Slovencev, v katerih je naš človek, posebno pa še naš dijak, imel prvo najpotrebnejšo in najtrdnejšo oporo. Kjer je le bilo treba zastaviti

besedo ali svetovati in pomagati, tam je to on storil rad, ne le samo zato, ker je bil Slovenec, temveč predvsem zato, ker je bil človek, v katerem je živelo in vedno odločevalo le dobro srce.

Pokojni je bil doma v vasi Sele na Ptujem polju in je študiral na gimnaziji v Ptujju in Celju, kjer se je že kot dijak zanimal za češki narod tako, da se je kot srednješolec učil češčine. Kot mnogi takratne generacije je študij klasičnih jezikov nadaljeval na Dunaju, pri tem pa se istočasno še bolj predal stikom s Češko-slovaško, katero je po študiju osebno spoznal, ko je bil nekaj časa ravno v Zbraslavi vzgojitelj knezov Öttingen-Wallerstein. Tu je tudi poglobil svoje poznavanje češkega jezika in se še bolj navdušil za ta slovanski narod, ki je v tistih letih zopet doživljal izrazite sunke nacionalnih valov in prebujanja, ki je že vrelo v vsem češkem narodu. Po nekaj letih suplentske službe v Beljaku na Koroškem, je končno napravil izpit iz češčine, na kar je bil l. 1914. prestavljen na Kral. Vinohrade in istočasno postavljen za lektorja slovenščine na Karlovi univerzi. Po vojni je s svojim osebnim prizadevanjem dosegel, da so uredili tudi lektorat češčine za tužce, kjer se je prof. Skrbinišek še posebno udeleževal do lanskega leta, ko je radi bolezni moral tako nerad opustiti delo, ki mu je vendar bilo vse in ki mu je pomenilo vse.

To bi bila na kratko zunanja pot njegovega življenja, le okvir, v katerem pa je pestrobarven mozaik njegovega notranjega življenja, tistega tihega snovanja, ki na zunaj mogoče da videz mirnosti, v resnici pa je podobno tolmunu, na katerega dnu se vedno in vedno nekaj dogaja.

V tem mozaiku ima svoje kamenčke tudi njegovo znanstveno in literarno delovanje. Saj je napisal »Češko čitanko za tužce«, »Einführung in die tschechische Sprache« in »Srbohrvatsko vadnico in čitanko«, osnovna dela predvsem za tiste, ki so posečali na univerzi tečaj slovenskega ali srbohrvatskega jezika in za tisti široki krog, ki se je iz kakršnikoli vzrokov zanimal za Slovence in Srbohrvate. Torej delo, s katerim je dal osnovo in konkretnost za vsako uspešno nadaljno prizadevanje na polju medsebojnega spoznavanja po zamisli jugoslov.-čehoslov. lig! Torej dela, ki pomenijo krepke brazde na ledmi, ki je bila žilava, pa jo je neusahljiva moč in notranji polet zmagoval tako, kakor jo je drugod njegova srčna dobrota in topla beseda.

Da bi pa tisti, ki bi že imel osnovno znanje našega jezika, mogli v njem napredovati in ga spoznavati, je prevajal in sicer taka dela, ki bi to najprej nudila. Do bro se je namreč pri izboru zavedal pedagoško-didaktičnega pomena; dejstvo, ki je v njegovem določenem delu imelo mesto pred kakimi našimi reprezentativnimi literarnimi proizvodi. Zato je prevod Meškovega »Volka spokornika« in zbirka pripovedk »Mladini« popolnoma primerne, saj vemo, da takšna dela v lahkotnem stilu in preprostem jeziku najprej privlačijo začetnika pri učenju kakega jezika. Tako je prof. Skrbinišek na važnem mestu lektorja našega jezika bil predvsem pedagog, ki je razumel, kako je treba začeti, da bodo lahko drugi nadaljevali. Kot učno knjigo je izdal tudi izbor Gregorčičevih pesmi; v rokopisu pa je zapustil prevod Jurčičeve »Lepe Vide« in Murzikovo burko »Matajev Matija«. Razen tega pa je še mnogo pisal v razne časopise in urejeval dijaški list »Jugoslavijo« ter se aktivno udeleževal kot odbornik v raznih društvihi, tako v JČL, Jugoslovanskem kolu, posebno pa še v Podpornem društvu slovenskih visokošolcev, kjer je za našega dijaka napravil kar je le mogel s prav očetovskim prizadevanjem.

Vest o njegovi smrti je tu močno odjeknila med njegovimi mnogimi sodelavci, znanci, prijatelji in dijaki. K pogrebu se je zgrnila množica, med katero so bili tudi vsi tisti člani tukajšnje Slovenske zadruge, ki so se le mogli udeležiti zadnje poti tega, tu tako popularnega Slovence, ki je s češko zemljo in nje življenjem tako zaživel ob strani žene Čehinje, kot more le tisti, ki se je v njo globlje zakoreninil in ki je po tolikih letih, postal že del nje same.

Vendar pa, kar čudovito, kako je pri vsem tem v njem nemirno tlela iskra ju-

bezni do domače grude in pa spomin mladih let na vasico Sele na Ptujem polju in na mesto Ptuj, katerega ime mu je na ustih živelo posebno zadnja leta. Sam se več ni mogel radi bolezni podati v domači kraj, četudi si ga je videti tako vroče želel. Poprosil je svojega naslednika, lektorja Dr. Berkopca, da mu je iz Ptujja prinesel prgišče zemlje, da bi jo še enkrat vsaj na tak način doživel in da bi si jo shranil za poslednji svoj dom. Kakšna simbolika za Slovence, za ljudi s Ptujkega polja, ki tako ljubijo svojo zemljo, ki so tako navezani na nje vsako grudo kot malokje drugod. Pa še nekaj je bilo v tej njegovi zadnji želji: Že odpoved vsemu in tiha slutnja smrti.

V zadnje slovo ob grobu mu je v češčini in slovenščini izpregovoril tople prijateljske besede urednik Jan Strakatý, ki ga je s prof. Skrbiniškom vezalo delo za zblizanje s Slovenci. Za Slovensko zadruogo se je poslovil nje odbornik, za slovenske dijake visokošolec Lebar, v ime nu domačega kraja po podpisani. Pogreba so se udeležili tudi slovenski književniki Dr. Berkopec, Kreft in Ingolič. Prisotnost naš Slovencev je vsaj nekoliko pomirjevalno vplivalo na užaloščeno gospo.

Naj bo našemu rojaku lahka bratska češka zemlja!
A. Debenak.

Živina in snaga

Čista živina je polovica krmiljenja. To je znano vsakemu kmetu, vendar se pa najde še mnogo živinorejcev, ki se tega pravila v praksi ne drže. Razen dobre krme in zdravih, zračnih hlevov je potrebno pri živini tudi pravilno negovanje kože. Temeljito čiščenje kože je pri vseh živalih neobhodno potrebno, to pa ne le radi tega, da bi bila živina na vitez lepša, temveč predvsem zato, ker je snaga kože neobhodno potrebna za zdravje. Koža regulira telesno toploto živali in jo radi tega moramo negovati. Žival diha tudi skozi kožo, kakor vsako živo bitje. To dihanje je podobno dihanju s plučmi, seveda v manjšem obsegu. V koži se nahajajo posebne žleze znojnice in lojnice. Znojnice izločajo znoj, lojnice pa toj na maščobo. Z izločanjem znoja pospešujejo znojnice reguliranje telesne toplote.

Ob 50 letnici predsednika vlade dr. Stojadinovića

PRAGA, 23. julija. Ob priliki 50 letnice rojstva preds. jugoslov. vlade in zun. min. dr. Stojadinovića je poslal predsednik vlade dr. Hodža brzozjavne čestitke.

BERLIN, 23. jul. Nemški tisk objavlja ob 50 letnici rojstva dr. Stojadinovića prirsčne članke ter piše o rezultatih triletnice vlade dr. M. Stojadinovića.

Loj in maščoba iz lojnic varuje in dela dlako svetlo, kožo pa elastično in mehko.

Na površino kože se izceja telesni znoj ali pod, z njim pa se pilepljajo na kožo tudi izcedki iz žlez znojnic, prah in druga neznaga ter iste docela zapirajo. Vse to ustvarja na koži umazano masno prevleko, ki preprečuje delovanje kože in ne dovoljuje pristopa svežemu zraku skozi kožo v telo. Obenem zmanjšuje ta plast nesnage na koži njeno občutljivost in povzroča razna okuženja ter omogoča razmnoževanje najrazličnejšega škodljivega mrčesa na živalskem telesu. Vse živalsko telo prične bolehati in hirati. Živina postaja nemirna, ker ji povzroča nečista koža mučno srbečico. Zato mora vsak skrben in umen živinorejec predvsem skrbeti, da bo njegova živina redno in temeljito očiščena in umita. S tem si bo prihranil marsikatero neprijetnost in pa škodo.

Glasovi iz zemlje

Na velikem športnem igrišču v Berlinu pripravljajo novost. Izkopali so zemljo v določenih smereh in razdelili po vsem igrišču številne glasovne ojačevalce, ki so na prvi pogled nevidni, ker ne segajo preko površine. Novo napravo so tudi že preizkusili. Ko so bili telovadci postavljeni v red, se je nenadno začela iz tal rezka telovadna godba, po katere ritmu so se vršile telovadne vaje. Gledalcem je tik pred nosom neviden glas napovedoval telovadne točke. Pri dobro izvedeni podzemski napeljavi žic in primerni razdelitvi ojačevalcev v zemlji se poslušalci zdi, kakor da bi pelo in igralo vse športno igrišče.

Razno

Izboren
DOMAČI CVETLIČNI MED
po din 16.— za kg 10 kg po
din 15.—, pri večjem odjemu
popust, oddaja Kmetijska
družba, Meljska c. 12. 4514

IZBRANA IZVRSTNA VINA.
bela in rdeča — novokletanje — dobite pri Senici. Tattenbachova ulica. Čez ulico
že od 1 litra naprej po 8 din
liter. Lepo urejeno kegljišče
za klube v soboto še na razpolago. 4532

PREPROGE, ODEJE
zavese pernice, puh, perje,
nudi najceneje »Obnova«, F.
Novak, Jurčičeva 6. 4597

Spomnite se CMD!

Kupim

KUPIMO
rabljeno a dobro ohranjeno
tračno žago in mizarski skobelnik. Jugo-Metro. dr. z o.
z. Tezno pri Mariboru. 4594

Prodaj

VLOŽNO KNJIŽICO
Mestne hranilnice Maribor
cca. 60.000 din prodam proti
gotovini. Naslov v upravi lista.
4531

SPALNICE
od din 1780.— naprej, kuhinja
bela emaljirana, šperana 880
tako napredaj. Mizarstvo,
Miklošičeva 6. 4598

MARELICE
kg od din 6.— naprej dobite
pri H. Omelku, Cankarjeva
ul. 30. 4599

Sobo odda

SOBO
na Aleksandrovi cesti, eventualno za pisarno itd. (doslej modni salon) oddam. Naslov v upravi. 4588

Stanovanje

TRISOBNO STANOVANJE
v novi zgradbi, z vsemi prikljnostmi oddam s 1. avgustom v najem. Naslov v upravi lista. 4544

DVE GOSPODIČNI
sprejem kot sestanovalki v
Betnavski ulici. Naslov v upravi lista. 4601

Službo išče

PRIDNO DEKLE
vajeno vseh hišnih in kuhinjskih del, želi spremeniti službo s 1. avgustom. Naslov v upravi. 4595

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo, da nas je zapustil za vedno naš predobri soprog, oče, stari oče, praded itd., gospod

Franc Bratož

vrtnar

po kratki in mučni bolezni dne 24. julija ob 1/2 6. uri v starosti 88 let.

Pogreb preblegega pokojnika bo v torek 26. julija ob 1/2 17. uri iz mrtvašnice na Pobrežju na frančiškansko pokopališče.

Sv. maša zadušnica bo v sredo 27. julija ob 8. uri v frančiškanski cerkvi.

MARIBOR, dne 25. julija 1938.

Zalujoča Terezija, soproga. Franc, učitelj v pok., Josip, ravnatelj, Rudolf, posestnik, Ivan, zavarovalni uradnik, sinovi. Marija, por. Milkovič, hčerka. Josip Milkovič, zet. Josipina, Olga, Ivanka, Pavla, snahe in ostalo sorodstvo.